

רשומות

הצעות חוק

1 בינואר 1985

1707

ת' בטבת התשמ"ה

עמוד

53	חוק ייסוד: מבקר המדינה
54	חוק מבקר המדינה (הוראות מעבר), התשמ"ה-1985
56	חוק מילוח קצר מועד (תיקון), התשמ"ה-1985
57	חוק בנק ישראל (תיקון מס' 14), התשמ"ה-1985

מבוא

מוגשת בזה הצעת חוק-יסוד: מבקר המדינה — בדבך נוסף לסדרת חוקי היסוד, שבבוא העת יאוגרו לחוקת המדינה.

בשנת התשל"ו פרסמה ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת הצעת חוק-יסוד: מבקר המדינה (ה"ח התשל"ו, עמ' 208). ההצעה נדונה בקריאה הראשונה בכנסת השמינית, אך הטיפול בה לא הגיע לסיום.

ההצעה הנוכחית מגבשת את עיקרי הוראות החוק הקיים, תוך הבטחת מקור סמכותו של מבקר המדינה ואי-תלותו (סעיף 5). בשינוי מהחוק הקיים מוצע שמבקר המדינה ייבחר בידי הכנסת בהצבעה חשאית, ולא בידי נשיא המדינה לפי המלצת ועדת הכנסת של הכנסת. עוד מוצע שהמבקר יהיה רשאי לכהן לא יותר משתי תקופות כהונה רצופות (סעיפים 6 ו-7).

במקביל לחוק-יסוד מוצע לתקן את חוק מבקר המדינה, התשכ"ח—1968 [נוסח משולב], ולהתאימו לחוק-יסוד המוצע. לצורך זה מוגשת להלן גם הצעת חוק מבקר המדינה (הוראות מעבר), התשמ"ה—1985.

חוקי יסוד: מבקר המדינה

	1. ביקורת המדינה נתונה בידי מבקר המדינה.
מהות	
ביקורת המדינה	2. (א) מבקר המדינה יבקר את משרדי הממשלה, מוסדות אחרים של המדינה, רשויות מקומיות וגופים נוספים שייקבעו בחוק או לפיו.
(ב) הביקורת תבחן את חוקיות הפעולות, טוהר המידות, הניהול התקין, היעילות והחסכון של הגופים המבוקרים.
תלונות הציבור	3. מבקר המדינה יברר תלונות מאת הציבור על גופים ואנשים כפי שייקבע בחוק או לפיו; בתפקידו זה יכהן מבקר המדינה בתואר "נציב תלונות הציבור".
תפקידים נוספים	4. מבקר המדינה ימלא תפקידים נוספים כפי שייקבע בחוק.
מקור הסמכות ואי תלות	5. מבקר המדינה יפעל מכוח הכנסת, ימלא את תפקידו לפי שיקול דעתו בלבד ולא תהא עליו מרות הממשלה.
בחירה ותקופת כהונה	6. (א) מבקר המדינה ייבחר בידי הכנסת; סדרי הבחירה ייקבעו בחוק.
(ב) תקופת כהונתו של מבקר המדינה תהיה חמש שנים.
תנאים למינוי	7. (א) מבקר המדינה יהיה אזרח ישראלי שהוא תושב ישראל; חוק יכול שייקבע תנאים נוספים למינוי.
(ב) מי שכיהן כמבקר המדינה שתי תקופות בזה אחר זה לא יהיה מועמד בבחירות לתקופה הסמוכה לאחריתן.
הצהרת אמונים	8. מבקר המדינה הנבחר יצהיר ויחתום לפני הכנסת הצהרת אמונים זו:
"אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה ולמלא באמונה את תפקידי כמבקר המדינה".
תקציב	9. תקציב משרד מבקר המדינה ייקבע לפי הצעת מבקר המדינה בידי ועדת הכספים של הכנסת, ויפורסם ביחד עם תקציב המדינה.
קשר עם הכנסת	10. מבקר המדינה יקיים קשר עם הכנסת, כפי שייקבע בחוק.
העברת מכהונתו	11. מבקר המדינה לא יועבר מכהונתו אלא על פי החלטה של הכנסת ברוב של שני שלישים מן המצביעים.
ממלא מקום המבקר	12. נבצר ממבקר המדינה למלא תפקידו, ימונה ממלא מקום המבקר באופן ולתקופה כפי שייקבע בחוק.
דיו וחשבון	13. מבקר המדינה יגיש לכנסת דיונים וחשבונות וחוות דעת בתחום תפקידו ויפרסם אותם ברבים, והכל בדרך ובסייגים שייקבעו בחוק.

חוק מבקר המדינה (הוראות מעבר), התשמ"ה-1985

1. מבקר המדינה המכהן ערב תחילתו של חוק-יסוד: מבקר המדינה, רואים אותו כמכהן לפי חוק-היסוד מתחילת כהונתו. המשך כהונה

2. בחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב]¹ - חיקון חוק מבקר המדינה

(1) במקום סעיפים 1 עד 3 יבוא:

1. (א) מבקר המדינה (להלן - המבקר) ייבחר בידי הכנסת בהצבעה תשאית בישיבת הכנסת שנועדה לענין זה בלבד. בחירת המבקר

(ב) המועמד שבעד בחירתו הצביע רוב חברי הכנסת - הוא הנבחר; לא הצביע רוב כאמור בעד מועמד אחד - מצביעים שנית; לא הצביע רוב כאמור בעד מועמד אחד בהצבעה השניה, חוזרים ומצביעים; בהצבעה השלישית ובכל הצבעה נוספת לא יועמד לבחירה המועמד שבעדו הצביע בבחירה הקודמת מספר חברי הכנסת הקטן ביותר; המועמד שבעד בחירתו הצביעו בהצבעה השלישית או באחת ההצבעות הנוספות רוב חברי הכנסת המשתתפים בהצבעה ומצביעים בעד אחד המועמדים - הוא הנבחר; קיבלו שני מועמדים מספר קולות שוות, חוזרים על ההצבעה.

2. (א) בחירת המבקר תיערך לא מוקדם מתשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו של המבקר המכהן; נתפנה מקומו של המבקר לפני תום תקופת כהונתו, תיערך הבחירה תוך ארבעים וחמישה ימים מזוהם שבו נתפנה מקומו. מועד הבחירה

(ב) יושב ראש הכנסת, בהתייעצות עם סגניו, יקבע את יום הבחירה ויודיע עליו בכתב לכל חברי הכנסת לפחות עשרים ימים לפני יום הבחירה.

(ג) חל מועד הבחירה שלא בזמן אחד הכנסים של הכנסת, יכנס יושב ראש הכנסת את הכנסת לשם הבחירה.

דברי הסבר

הרכוש ועל המינהל של המדינה ושל הגופים העומדים לבקורתו של המבקר ולמילוי שאר התפקידים המוטלים על המבקר לפי חוק זה.

המניין

2. המבקר יתמנה על ידי נשיא המדינה על פי המלצת ועדת הכנסת של הכנסת (בחוק זה - ועדת הכנסת).

הצהרת האמונים

3. תוך שבעה ימים מיום מינויו ימסור ויחתום המבקר בפני נשיא המדינה הצהרת זו:

1 סעיף עם כניסתו לתוקף של חוק-יסוד: מבקר המדינה, מוצע לקבוע את המשך כהונתו של המבקר.

2 סעיף לפי חוק-היסוד מוצע שמבקר המדינה ייבחר בידי הכנסת כדרך שנבחר נשיא המדינה.

להלן נוסח סעיפי החוק הקיים שמוצע להחליפם:

מבקר המדינה

1. ימונה מבקר המדינה (בחוק זה - המבקר) לקיום הבקורת על משק הכספים וניהולו, על

1 ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

3. (א) נקבע יום הבחירה, רשאים עשורה לפחות מחברי הכנסת להציע מועמד; והצעה תהיה בכתב ותימסר לידי רישב ראש הכנסת, לא יאחר מעשרה ימים לפני יום הבחירה; להצעה תצורף הסכמת המועמד בכתב או במברק; לא ישתף עצמו חבר הכנסת בהצעת יותר ממועמד אחד.

(ב) יושב ראש הכנסת יודיע לכל חברי הכנסת, בכתב, לא יאחר משבעה ימים לפני יום הבחירה, על כל מועמד שהוצע ועל שמות חברי הכנסת שהציעוהו, ויכריז על המועמדים בפתחות ישיבת הבחירה.

(2) סעיפים 4 ו-5 — בטלים;

(3) במקום סעיף 8 יבוא:

8. כהונת המבקר פוקעת —

(1) בתום תקופתה;

(2) בהתפטרותו או בפטירתו;

(3) בהעברתו מכהונתו.

(4) סעיף 24 — בטל;

(5) במקום סעיף 29 יבוא:

29. נבצר ממבקר המדינה למלא תפקידו, תמנה ועדת הכנסת של הכנסת ממלא מקום המבקר לתקופה שלא תעלה על שלושה חדשים;

"ממלא מקום המבקר"

דברי הסבר

(ב) נתפנתה משרתו של מבקר, יתמנה תוך חודש ימים מבקר חדש, לפי סעיף 2.

תקציב המשרד

24. תקציב משרד המבקר ייקבע על ידי ועדת הכספים של הכנסת, על פי הצעת המבקר, ויפורסם ביחד עם תקציב המדינה. ועדת הכספים רשאית, על פי הצעת המבקר, לאשר שינויים בתקציב משרדו.

ממלא מקום המבקר

29. נבצר מן המבקר, דרך ארע, למלא את תפקידו, רשאית ועדת הכנסת למנות ממלא מקום המבקר לתקופה שלא תעלה על שלושה חדשים.

המבקר כנציב תלונות

31. המבקר יברר, לפי הוראות חוק זה, גם תלונות הבאות אליו מקרב הציבור; בתפקידו זה יכהן בתואר "נציב תלונות הציבור".

"אני (שם) מתחייב כמבקר המדינה לשמור אמנים למדינת ישראל ולחוקיה ולמלא באמנות את תפקידי".

תקופת כהונתו

4. תקופת כהונתו של המבקר תהיה חמש שנים מיום מינויו.

אחריות בפני הכנסת

5. במילוי תפקידו יהיה המבקר אחראי בפני הכנסת בלבד ולא יהיה תלוי בממשלה.

תום כהונתו

8. (א) כהונת המבקר פוקעת —

(1) בסוף תקופתה;

(2) בהתפטרותו או בפטירתו;

(3) במקרה שהכנסת החליטה, ברוב של שני שלישים מן המצביעים, להעבירו מכהונתו.

הועדה רשאית להאריך את המינוי לתקופה נוספת שלא תעלה על שלושה חדשים; לא האריכה הועדה את המינוי או שחלפה תקופת המינוי המוארכת ועדיין נבצר ממבקר המדינה למלא תפקידו, יראו אותו כאילו התפטר.”;

(6) סעיף 31 — בטל.

3.	סעיף 5 לחוק-יסוד: משק המדינה ² — בטל.	תיקון חוק-יסוד: משק המדינה
4.	תחילתו של חוק זה ביום תחילת חוק-יסוד: מבקר המדינה.	תחילה

דברי הסבר

סעיף 3	נוכח סעיף 2 לחוק-יסוד: מבקר המדינה, שוב אין צורך בסעיף 5 לחוק-יסוד: משק המדינה, שזה לשונו:	"בבקורת
5.	משק המדינה יעמוד לבקורת מבקר המדינה; פרטים ייקבעו בחוק."	"משק המדינה יעמוד לבקורת מבקר המדינה; פרטים ייקבעו בחוק."

2 ס"ח התשל"ה, עמ' 206.

חוק מילווה קצר מועד (תיקון), התשמ"ה—1985

1.	בסעיף 1 לחוק מילווה קצר מועד, התשמ"ד—1984 ¹ (להלן — החוק העיקרי), במקום "10,000" יבוא "75,000".	תיקון סעיף 1
2.	בסעיף 9 לחוק העיקרי, במקום "20,000" יבוא "150,000".	תיקון סעיף 9

דברי הסבר

כתוצאה מתנאי המשק ובעקבות התרחבות הביקוש למילווה, יש צורך להגדיל את מסגרת המילווה. מוצע להעמיד את סכום המילווה על 75,000 מיליון שקלים ולאפשר הגדלתו בידי שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת, עד ל-75,000 מיליון שקלים נוספים.	חוק מילווה קצר מועד, התשמ"ד—1984, מסמך את הממשלה ללוות בשם המדינה מילווה קצרה מועד. בסעיף 1 לחוק נקבע כי "סך כל יתרת המילווה במחזור לא תעלה על 10,000 מיליון שקלים". סעיף 9 לחוק אומר כי שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי להגדיל בצו סכום זה עד לסכום של 20,000 מיליון שקלים.

1 ס"ח התשמ"ד, עמ' 69.

חוק בנק ישראל (תיקון מס' 14), התשמ"ה-1985

החלפת סעיף 32

1. במקום סעיף 32 לחוק בנק ישראל, התשי"ד-1954, יבוא:

32. (א) הנגיד רשאי, באישור הממשלה וועדת הכספים של הכנסת, להורות בצו כי מטבע בסכום הנקוב בשטר כסף או במעה המצויינים בצו לא יהיה הילך חוקי בישראל.

"ביטול שטר
כסף או מעה

(ב) המוסר שטר כסף או מעה שבוטלו כאמור בסעיף קטן (א) לבנק ישראל תוך תקופה שתיקבע בצו יהיה זכאי לקבל תמורתם, ללא עמלה, הילך חוקי שווה ערך.

(ג) הורה הנגיד כאמור בסעיף קטן (א) —

(1) כל אימת שיש לשלם סכום שלא ניתן לשלמו אלא בשימוש בשטר כסף או במעה שבוטלו, יעוגל אותו סכום לסכום הקרוב שניתן לשלמו בהליך חוקי; סכום שהוא מחצית שטר הכסף או המעה הקרובים שהם הילך חוקי יעוגלו כלפי מעלה;

(2) כל אימת שיש לשלם או לרשום סכום שלא ניתן לשלמו או לרשמו אלא בשימוש בשטר כסף או במעה שבוטלו רשאי המשלם או הרשום לעגלו כאמור בפסקה (1).

דברי הפכר

כמו כן, מוצע לקבוע הוראה בדבר עיגול סכום שיש לשלם או לרשום. ההוראה מתייחסת גם לענין הרישום, מכיון שהמחשב המצוי אינו יכול להכיל עוד את כל הספרות של הסכום שיש לרשמו.

החוק המוצע בא לשנות את הוראת סעיף 32 שלפיה רשאי נגיד בנק ישראל, באישור הממשלה וועדת הכספים של הכנסת, להורות ששטר כסף או מעה שיפורטו בצו יוצאו מהמחזור ולא יהיו עוד הילך חוקי. השינוי יאפשר להורות למשל, שמעה בסכום של אגורה חדשה אחת לא תהיה הילך חוקי.

1 סי"ח התשי"ד, עמ' 192.

